

Szentháromság ünnepe után 22. vasárnap

► Mt 18,21–35

A megbocsátás lelkülete

A vasárnap jellege

A Szentháromság ünnepe utáni időszak az úgynevezett köztes időt, a „már igen” és a „még nem” feszültségét szövegezteti meg vasárnapról vasárnapra. Ez az idő tulajdonképpen a mi időnk. Vagyis a földön vándorló, az Isten országa felé tartó és a beteljesedésre váró egyház ideje, amikor is az Isten akarata szerinti élet feladatai kerülnek reflektorfénybe.

A mai vasárnaptól kezdve a kijelölt ígék már egyre inkább az eljövendő dolgok felé irányítják a figyelmet. Az evangélium még az előző vasárnapokhoz kapcsolódik, és az Isten szerinti élet soron következő témáját, a megbocsátást szövegezteti meg. Ugyanakkor már utal az ítélet napjának számadására is. A lekióban Pál apostol pedig már egyértelműen az idők végére irányítja hallgatói figyelmét.

Amit a textusról tudni kell

Igehirdetési alapigénk Péter megbocsátással kapcsolatos kérdésével kezdődik. A zsidó „norma”, amelyet a farizeusok tanítottak és képviseltek, a naponkénti háromszori megbocsátás volt. Ez hatalmas többlet a pogány világhoz képest.

Amikor Péter a hétszeri megbocsátásról kérdezi Jézust, ezzel azt akarja kideríteni, hogy hol a megbocsátás felső határa. Ugyanakkor a hetes szám említésével ő is ugyanolyan messze meghaladja az írástudók tanítását, mint ahogyan az írástudóké a pogány világ elvárásait. Mert a hetes szám a zsidóság számára a teljességet, a tökéletességet, az istenit szimbolizálja. Vagyis amikor Péter a hétszeri megbocsátásról kérdez, akkor ő úgy

gondolja, hogy ez a non plus ultra. Ezzel szemben Jézus azt mondja neki, hogy az ember és ember közötti megbocsátásnak semmilyen határa sem lehet. Mégpedig azért nem, mert Isten kegyelme és bocsánata is határtalan. Ezt hivatott szemléltetni a gonosz szolga példázata is.

A példázat mondanivalója három jelenetben bontakozik ki.

1. Az első jelenetben Jézus azt adja tudtunkra, hogy itt most Isten országáról lesz szó, ahol teljesen új rend, a kegyelem rendje érvényesül. Az itt szereplő uralkodó nem hasonlít semmilyen földi királyhoz. Ő türelmes, hosszútűrő, de első sorban együttérző. Vagyis olyan tulajdonságokkal rendelkezik, amelyekkel a Biblia jellemzi Jahvének a népe iránti szeretetét.

Ebben a jelenetben Jézus az új rendet egy olyan mérhetetlen nagy mennyiségű adóssággal szemlélteti, amelyet képtelenség megfizetni. Az adósság összege tízezer talentum, ami hatvanmillió dénárnak felel meg. (Nagy Heródes évi jövedelme kilencszáz talentum volt. Egy munkásnak pedig egy napi bére volt egy dénár.) Ezért az adós semmi másban nem reménykedhet, mint a hitelezője türelmében és irgalmában. A hivatalos eljárás logikája azt követelte volna, hogy a fizetésképtelen adóst feleségével és gyermekeivel együtt adják el, illetve kobbazzák el a vagyonát. Amikor elhangzik az erre vonatkozó parancs, akkor az adós könyörögni kezd. S legnagyobb meglepetésre a király teljesíti, amit kér. Vagyis a példázatban a tartozás hihetetlen mértéke mellett a megbocsátás még hihetlenebb tényével találkozunk.

2. A második jelenetben is hasonlóan történik minden, mint az elsőben. Itt is egy adós találkozik a hitelezőjével. Ennek a szolgának az adóssága

azonban „csak” száznapi munkabérnek megfelelő száz dénár. Ez az összeg megfizethető. Az ő kérése tehát reális. A második jelenetben azonban nincs könyörület és irgalom, hanem csak számító könyörtelenség van. Döbbenetes a jelenet befejezése is. Az az ember, akit az első jelenetben megszántak, akinek megkegyelmeztek, most egész egyszerűen nem tud úgy bánni a neki tartozóval, mint ahogy vele bánt az ő hitelezője. A 30. versben szereplő „nem engedett” kifejezés teljesen ellentétben áll a 27. versben szereplő „elengedte adósságát” kifejezéssel. Ez emeli ki az isteni türelem és az emberi türelmetlenség, gonoszság közötti ellentétet. S ez meg is pecsételte a gonosz szolga sorsát, mert az ő számonkérése és büntetése tulajdonképpen már az utolsó ítélet eseményeire utal.

3. A példázat végén, a harmadik jelenetben Jézus figyelmezteti a tanítványokat, hogy ők is hasonlóan járhatnak, ha nem gyakorolják a megbocsátást. Ugyanakkor azt is hangsúlyozza, hogy ne azért bocsássanak meg a másik embernek, mert félnek az utolsó ítélettől, hanem azért, mert végtelenül hálásak Istennek, amiért megbocsátotta minden bűnüket. S mert ez arra ösztönzi őket, hogy hasonlóan viselkedjenek és cselekedjenek. Erre utal a „szívetekből” kifejezés.

A perikópa megértése

A példázat arra tanít, hogy Isten teljesen másképp viselkedik, mint ahogyan azt az ember gondolja vagy várja.

A példázatbeli király magatartását nem a vak-ság vagy az együgyűség motiválta, hanem az irgalom és a nagylelkűség. Itt tehát nem kegygyakorlásról van szó, hanem a személyes kapcsolatok könyörületre, emberségre és együttérzésre épülő új törvényének az emberek közötti fogatosításáról. Mert Isten az embertől is a sajátjához hasonló cselekvést vár. Vagyis ha valaki kap, tudnia kell adni is. Ha az emberrel könyörületesekek, akkor neki is könyörületesnek kell lennie. S ha valaki-

nek megbocsátanak, akkor neki is hasonló módon kell viszonyulni a többi emberhez. Hiszen aki csak egyszer is megtapasztalta és komolyan veszi Isten bocsánatát, az ettől kezdve már nem tud másként tenni, mint hogy ő is megbocsát embertársainak. Mert az Istentől elnyert bűnbocsánat hálára indítja az embert, s hatással van az emberi élet minden területére. Így a másik emberrel való kapcsolatra is, mert a megbocsátás révén áll helyre a szeretetközösség az emberek között.

Az igehirdetés felé

Az igében végig a megbocsátásról van szó. A mai világra azonban nem jellemző a megbocsátás. A mai világot sokkal inkább a békétlenség, a harag, az agresszió jellemzi. S ez bizony tönkre tudja tenni a testi, lelki egészséget. Ahhoz, hogy megértsük a textus mondanivalóját, hogy jól értsük Jézus üzenetét, s hogy át is tudjuk ültetni a megbocsátás gyakorlatát személyes életünkbe, nézzük meg azt a háromféle lelkületet, amely az igében élénk kerül.

1. Az elengedés lelkülete

Az elengedés lelkületének egyik jellemzője a hatalomról való lemondás. Ebben a példázatban a király, vagyis Isten lemond arról a hatalomról, amely egyedül őt illeti meg. S teszi ezt azért, mert szereti az embert, s mert ki akarja emelni alárendelt helyzetéből. Istennek ez az áldozata, ez a végtelen szeretete a kiindulópont. S a példázatban mindenki Istennek erre a nagylelkű, megmentő, gondoskodó lemondására reagál így vagy úgy.

A Krisztus-követő emberek életében is mindennek erre az önzetlen, szeretetteli lemondásra kell reagálnia. Mert az elengedés lelkülete szabad-dá tesz. Szabaddá tesz a viszonzásra, mert átéljük azt a csodát, hogy megbocsátottak nekünk. Szabaddá tesz arra, hogy a manapság olyan kevés-sé divatos értékek váljanak életünk irányítóivá, mint

a becsületesség, a tisztesség, az önzetlenség, a segítőkészség, a megbocsátásra való készség. Szabaddá tesz arra, hogy ne tartsuk magunkat se különbnak, se jobbnak, se többnek a másiknál. S az elengedés lelkülete szabaddá tesz arra is, hogy ki tudjuk mondani Istennek, s ha kell, akkor egymásnak is a sokszor kimondhatatlannak tűnő szavakat: „Bocsáss meg!”

2. A megköötözöttség lelkülete

A példázatban szereplő szolgát, akinek sokat engedtek el, a megköötözöttség lelkülete járja át. Erre a lelkületre az a gondolkodásmód jellemző, hogy aki nekem tartozik, az gyenge és tehetetlen. Független, kiszolgáltatott nekem, s éppen ezért azt tehetek vele, amit csak akarok. A megköötözöttség lelkülete azonban függőségben tart. Mert akit még nem szabadított fel Isten nagylelkű, önzetlen, gondoskodó lemondása, annak az embernek nagyon nehéz bárkit és bármit is elengedni. Nem tud lemondani a vágyairól, elképzeléseiről. Nem tudja feladni a véleményét. Nem tudja elengedni, elfelejteni a vélt vagy valós sérelmeket. S nem tudja feladni azt a sokszor téves önértékelésen nyugvó elképzelést sem, hogy mindig csak neki lehet igaza. S mivel az ilyen ember képtelen feladni dolgait, nem tud lemondani az igazáról, s nem tudja elfelejteni a sérelmeit sem, ezért van tele az élete s rajta keresztül sajnos a környezetében élők élete is hétköznapi feszültségekkel, békétlenséggel, haraggal, értetlenséggel.

3. A megbocsátás lelkülete

A mai példázat talán legfontosabb üzenete az, hogy nem Isten felé van tartozásunk, hanem egymás felé. Isten felé nincs mit lerónunk, mert Jézus azzal, hogy meghalt értünk, eltörölte minden tartozásunkat. S ez pedig olyan csodálatos ajándék, amire Krisztus-követőkként csak egyetlen válaszreakciónk lehet: bocsánatot kérni Istentől és a megbocsátás lelkületével fordulni embertársaink felé. A megbocsátás lelkületével kell

élni az életünket és rendezni a kapcsolatainkat. Mert Isten azt szeretné, hogy mindazt, amit tőle kaptunk, egymásnak adjuk tovább. Egymásnak adjuk tovább a szeretetet, a könyörületet, a segítséget, a gondoskodást, az elengedés és a megbocsátás lelkületét. Mert csak így válhat Isten szeretete rajtunk keresztül mások számára is megtapasztalható, kézzelfogható, felszabadító valósággá. S csak így fogjuk mi magunk is megtapasztalni, hogy csak a megbocsátás lelkületével élt élet az egyetlen, igazi és értelmes élet, amely elvezet minket az üdvösségre.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekciók

Mik 6,6–8; Fil 1,3–11

Énekek

EÉ 474, 462, 447

Imádság

Fordulj felénk, Urunk, kegyelmes tekintetteddel, hogy megtaláljuk helyünket a világban, s hogy a te szeretetedből élő, megbocsátó és bocsánatot kérni kész, emberséges emberekként mosoly, köszönet és áldás lehessünk. Járjon át, Urunk, mély-séges békességed, hogy a Lélek áldásaival legyen gazdag életünk. Ámen.

Illusztráció

Babits Mihály: *Jónás könyve*

3. rész (részlet)

„Csakhogy a gonosz fittyet hány a jóra.
Lám, megcsufoltak, Egek Alkotója!
Szolgádat pellengérre állították,
mert gyöngye fegyver szózat és igazság.
Nincs is itt haszna szépszónak s imának,
csak harcnak és a hatalom nyilának.

Én Jónás, ki csak a Békét szerettem,
 harc és pusztulás prófétája lettem.
 Harcolj velük hát, Uram, sujtsd le őket!
 Irtsd ki a korcs fajt s gonosz nemzedéket,
 mert nem lesz addig igazság, se béke,
 míg gőgös Ninive lángja nem csap az égre.”

Felhasznált és ajánlott irodalom

- ANGYAL-CSEKE Csaba 2024. Ünneptelen félév? A Szentháromság ünnepe utáni vasárnapok értelme az egyházi évben. *Evangelikus.hu*, 2024. augusztus 17. <https://www.evangelikus.hu/hireink/teologia/unneptelen-felev>. (Megtekintés: 2026. szeptember 5.)
- Énekrend Szentháromság vasárnapját követően az egyházi év végéig. *Egyházzene*, 2015. június 29. <https://egyhazzene.reformatus.hu/v/enekrend-iv-az-egyhazi-ev-masodik-fele/>. (Megtekintés: 2026. szeptember 5.)
- HARRINGTON, Daniel J. SJ 1993. *Evangelium Szent Máté szerint*. Ford. Hazai Péter. Korda Kiadó, Kecskemét. (Szegedi Kommentár Újszövetség 1.) Web: <https://tinyurl.com/23d2x73f>. (Megtekintés: 2026. szeptember 5.)
- SPINETOLI, Ortensio da 1998. *Máté. Az egyház evangéliuma*. Ford. Turay Alfréd. Agapé, Szeged. Web: <https://tinyurl.com/24r2otwl>. (Letöltés: 2026. szeptember 5.)

■ CAIRNS-LENGYEL HENRIETT